

KJAK

Føroyingarnir eru leys missil á fólkatíngi

Tala hjá Sjúrði Skaale undir endaorðaskiftinum á Christiansborg mikudagin:

SJÚRÐUR SKAALÉ

Fólkatingsmaður fyri
Javnaðarflokkinn

Afslutningen på folketingsåret er en god anledning til at gøre status på tiden siden mit uventede valg til denne forsamling.

Den rolle jeg fik ved valget den 15. september var på forhånd ret udefineret.

Hvad gør man egentlig som færing i folketinget? Hvilken rolle skal de nordatlantiske mandater spille i det danske folkestyre?

Det er ikke foreskrevet noget steder - og der er ingen faste traditioner. Hver enkelt må hver gang definere sin egen rolle.

Formelt, juridisk står vi nordatlantisk helt lige med alle andre medlemmer - men reelt, politisk er både vores udgangspunkt, vores forudsætninger og vores opgaver meget anderledes.

Vi er valgt på helt på et helt andet grundlag end tingets andre medlemmer, og når vores bedrifter på den ene dag skal bedømmes af vælgerne, så får vores stilling til de emner, der diskuteres dagligt her i salen, minimal betydning.

Det kan få uheldige konsekvenser. Den situation kan jo sagtens tænkes, at de fire nordatlantiske, kan tippe folketingets balance således, at mindretallet af danske politikere får regeringsmagten, mens flertallet ender i opposition.

Hvis den siddende opposition ved sidste folketingsvalg fx havde fået ét dansk mandat mere end regeringen, så ville den have tabt magten alligevel - pga. os tre nordatlantiske, der støtter Helle Thorning Schmidts

tropper.

Omvendt ville Helle Thorning Schmidt have tabt i Folketinget selv om hun vandt i Danmark, hvis vi tre havde støttet Lars Løkke Rasmussen.

Vi nordatlantiske udgør altså for det danske folkestyre et potentielt problem, som hurtigt kan blive aktuelt. Ud over de 175 danske MF'ere, er der ved hvert folketingsvalg fire ukendte faktorer når valgets regnestykke skal gøres op. Der er fire løse missil, hvis retning danske vælgere ikke kan bestemme.

På den anden side kan vi fire ikke undgå at vælge side, og dermed være med til at bestemme noget, som vi ikke er valgt til at bestemme: Nemlig den politiske retning i Danmark. I et parlament er der jo ingen, der kan være neutral.

Selv tæller jeg med hver der stemmes gennem en fast clearingsaftale med regeringen. Men ud over det blander jeg mig ikke i debatten om rent danske anliggender. Jeg tror det ville være ilde set - både på Færøerne og i Danmark.

Nógv mál eru loyst

Jeg beskæftiger mig kun med sager, der direkte vedrører Færøerne, eller findes i grænselandet mellem Danmark og Færøerne.

Det betyder ikke at der ikke er nok at lave. Der er nok få der har et så vidt spektrum af opgaver, som os der er vores eget parti. Og de meget gunstige arbejdsbetingelser, som folketinget giver os gør, at så vi også kan nå meget,

hvis vi lægger os i selen.

Ud over de daglige gøremål, hvor henvendelser fra borgere jo fylder meget, så har vi på mit kontor de sidste 7 måneder arbejdet med omkring 15 sager hvoraf mange er løst helt tilfredsstillende, og andre er godt på vej.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke de respektive ministre for velvilje i de mange forskellige sager, som jeg har bragt på deres bord.

Makrelmálið – fyribils nøktandi kós

Men der er som bekendt én sag, som både internt her i huset og offentligt har fyldt mere end nogen anden: Nemlig den såkaldte makrelkrig, hvor Danmark, som en del af EU, og Færøerne er endt som modparter.

Selv om den har været ganske svær for begge parter, så synes jeg vi har en god dialog om den, og jeg synes også at regeringens politiske linje er til at leve med.

Der er nogen der på forskellige måder har forsøgt at tale konflikten op. I Danmark bliver den af EU-modstandere brugt i den generelle kritik af forholdet mellem Danmark og EU, og på Færøerne indgår den i den generelle kritik fra visse sider af forholdet mellem Danmark og Færøerne. Danmark tager ikke nok hensyn til Færøske interesser i denne for færøsk økonomi så vitale sag, lyder anklagerne.

Men hvis man forsøger at se objektivt på det, så er konflikten en utilsigtet konsekvens af, at forholdet mellem Danmark og Færøerne har været præcis således, som man fra færøsk side har ønsket.

Færøerne fik i 1972 valget at stå udenfor EF, og har siden gradvist overtaget den del af Danmarks Riges udenrigspolitik, som handler om Færøernes fiskeriaftaler med andre lande - bl.a. EU, og dermed Danmark.

At vi nu er endt på hver

sin side af bordet i en konflikt er altså et resultat af Færøernes egne ønsker og valg. Det må vi tage ansvaret for, og derfor vil jeg ikke kræve, at Danmark fuldstændigt betingelsesløst kæmper imod sin egne partnere i EU.

På den anden side har Danmark altså stadigvæk et overordnet, udenrigspolitisk ansvar for Færøerne. Det er i København, at suveræniteten over Færøerne ligger, og med det følger nogle forpligtelser. Det er jo Danmark der repræsenterer Færøerne i de internationale organer, der skal beskytte Færøerne hvis EU indfører sanktioner, der er ulovlige - først og fremmest i FN og WTO.

Og EU går jo langt. Rigtig langt. Så langt, at det er helt ude på kanten af, hvad international lov tillader.

EU bruger den magt, der ligger i dets størrelse, til at gøre sig selv til en domstol, som gennem sanktioner kan straffe dem, som efter EU's egen subjektive vurdering ikke opfører sig ordentligt.

EU's eget fiskeri, som jo har været alt andet end bæredygtigt - og når det gælder makrellen i enkelte tilfælde direkte kriminelt - kan ikke blive dømt af denne nye, i gæseøjne, "domstol" i Bruxelles.

Det må Danmark, på vegne af Færøerne, forholde sig til.

Og det gør man. Vi har jo haft mange møder og megen dialog om sagen, ligesom regeringen har været i løbende kontakt med landestyret, og jeg synes at den politiske kurs der er kommet ud af det, er tilfredsstillende.

At Danmark, som udgangspunkt, ikke vil stemme ja til indførelsen af sanktionsinstrumentet, at man vil kræve at det, der evt. iværksættes er proportionalt og i overensstemmelse med internationale vedtagelser, samt at man, på vegne af Færøerne, er rede til at lægge sagen for WTO og EU-

domstolen - det kan jeg ikke være utilfreds med. Jeg synes at regeringen, foreløbig, har fundet en fornuftig balancegang mellem EU og Færøerne.

Men sagen er ikke slut endnu. Vi har, for at bruge Churchill's ord, kun set enden på begyndelsen.

Danmark alene kan ikke bestemme hvad EU gør, men hvad regeringen er villig til at gøre for sikre den omtalte proportionalitet og lovlighed kan få stor betydning for mange ting. Rigsfællesskabet kommer først rigtig på prøve når og hvis sanktioner iværksættes.

Så jeg håber at dialogen - og balancegangen - kan fortsætte i tiden der kommer.

Mytan um eindarstatin

Jeg er lige kommet tilbage fra orlov efter fem inspirerende uger i Boston i USA. Jeg boede i Beacon Street - gaden hvor JF Kennedy blev født.

Han sagde i en tale, at sandhedens største fjende mange gange ikke er den bevidste og uærlige løgn, men den vedvarende, overbevisende og urealistiske

myte. Myten der giver os den behagelige og komfortable følelse det er at have en mening - uden det besvær, som det giver at reflektere over tingene.

Det er svært at få øje på de af sine egne meninger, der bygger på myter - det er nemmere at se fænomenet hos andre.

Og en sejlvet myte blandt danske politikere og embedsmænd synes jeg er, at Danmark er en enhedsstat. At rigsfællesskabet er en konstruktion, som er bygget med den danske grundlov som manual. At det er i denne manual, vi kan læse os frem til, hvad rigsfællesskabet er for en størrelse. Og at det er denne manual, grundloven, der foreskriver, hvorledes forholdet mellem Danmark, Færøerne og Grønland kan udvikles fremover.

Det er en myte, som giver et forenklet billede af rigsfællesskabet og som forklarer virkeligheden uden refleksionens og realitetens besvær.

